

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Педагогічний факультет
Кафедра дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор

 С. О. Омельченко

27 червня 2022 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГЕНДЕРНА ПЕДАГОГІКА»
підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 012 Дошкільна освіта
за освітньо-професійною програмою «Дошкільна освіта»
мова навчання українська

Слов'янськ – 2022 р.

Розробник:

Кахіані Ю.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «ДДПУ»

Рецензенти:

Панасенко Елліна Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології ДВНЗ «ДДПУ»

Алеко О.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «ДДПУ»

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол № 12 від 27.06.2022 р.

Завідувач кафедри

С.М. Курінна

Погоджено групою забезпечення спеціальності 012 Дошкільна освіта

Керівник групи забезпечення

Ю.В. Кахіані

Затверджено та рекомендовано до впровадження Вченою Радою

Державного вищого навчального закладу

«Донбаський державний педагогічний університет»

Протокол № 9 від 27.06.2022р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 120	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	2-й	2-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 2 самостійної роботи студента – 4	16 год.	10 год.
	Практичні	
	14 год.	8 год.
	Самостійна робота	
	90 год.	102 год.
Вид контролю: екзамен		

Метою викладання навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» є ознайомити студентів з основами гендерних знань, сутністю гендерного підходу у педагогіці (викладацькій діяльності, освітньому процесі ЗДО, сімейному вихованні) у напрямку подолання існуючих гендерних стереотипів та створення сприятливих умов для розвитку гармонійної особистості.

2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка»

Програмні результати навчання з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
<p>Сприяти усвідомленому засвоєнню студентами основних понять гендерної теорії, ролі гендеру в особистісному розвитку; ознайомлення з базовими поняттями і завданнями гендерної педагогіки і у цьому контексті усвідомлення ролі провідних інститутів гендерної соціалізації; опанування знаннями щодо гендерного виховання у закладах освіти та сім'ї, створення умов для подолання гендерних стереотипів і розвитку індивідуальності кожної дитини; формування нових способів мислення, умінь щодо використання гендерних знань у професійній діяльності, у створенні майбутніх планів та сценаріїв власного сімейного життя.</p>	<p>Методи практико-теоретичні, пояснювально-ілюстративні, проблемного викладення матеріалу, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, кейс-метод, метод проєктів, створення ситуацій зацікавленості, самостійна робота.</p>	<p>Усний фронтальний контроль, письмовий індивідуальний контроль, тестування, метод самоконтролю, екзамен.</p>

3. Структура навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	зокрема			усього	зокрема		
л		п	с.р.	л		п	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тема 1. Вступ до вивчення курсу. Гендерний підхід в системі освіти	12	2	-	10	10	2	-	8
Тема 2. Історичний нарис становлення гендерного підходу у педагогіці (зарубіжний і вітчизняний контексти)	12	2	-	10	12	-	-	12
Тема 3. Актуальні проблеми гендерної педагогіки на сучасному етапі розвитку суспільства	12	-	4	8	12	-	2	10
Тема 4. Гендерні аспекти соціалізації	12	4	-	8	12	2	-	10
Тема 5. Характеристика процесу гендерної соціалізації дітей дошкільного віку	12	-	4	8	12	-	2	10
Тема 6. Гендерне виховання дошкільників в умовах ЗДО	12	2	-	10	12	2	-	10
Тема 7. Характеристика сучасних програм гендерного виховання дошкільників	12	-	2	10	12	-	2	10
Тема 8. Виховання хлопчиків і дівчаток у сім'ї	12	4	-	8	12	2	-	10
Тема 9. Співробітництво дошкільного закладу та родини у напрямку розв'язання завдань гендерної педагогіки	12	-	4	8	12	-	2	10
Тема 10. Гендерний підхід до дошкільної освіти у підготовці майбутніх фахівців	12	2	-	10	14	2	-	12
Усього	120	16	14	90	120	10	8	102

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Вступ до вивчення курсу. Гендерний підхід в системі освіти	2	2
2	Історичний нарис становлення гендерного підходу у педагогіці (зарубіжний і вітчизняний контексти)	2	-
3	Гендерні аспекти соціалізації	4	2
4	Гендерне виховання дошкільників в умовах ЗДО	2	2
5	Виховання хлопчиків і дівчаток у сім'ї	4	2
6	Гендерний підхід до дошкільної освіти у підготовці майбутніх фахівців	2	2
	Усього:	16	10

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Актуальні проблеми гендерної педагогіки на сучасному етапі розвитку суспільства	4	2
2	Характеристика процесу гендерної соціалізації дітей дошкільного віку	4	2
3	Характеристика сучасних програм гендерного виховання дошкільників	2	2
4	Співробітництво дошкільного закладу та родини у напрямку розв'язання завдань гендерної педагогіки	4	2
	Усього:	14	8

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Вступ до вивчення курсу. Гендерний підхід в системі освіти	10	8

2	Історичний нарис становлення гендерного підходу у педагогіці (зарубіжний і вітчизняний контексти)	10	12
3	Актуальні проблеми гендерної педагогіки на сучасному етапі розвитку суспільства	8	10
4	Гендерні аспекти соціалізації	8	10
5	Характеристика процесу гендерної соціалізації дітей дошкільного віку	8	10
6	Гендерне виховання дошкільників в умовах ЗДО	10	10
7	Характеристика сучасних програм гендерного виховання дошкільників	10	10
8	Виховання хлопчиків і дівчаток у сім'ї	8	10
9	Співробітництво дошкільного закладу та родини у напрямку розв'язання завдань гендерної педагогіки	8	10
10	Гендерний підхід до дошкільної освіти у підготовці майбутніх фахівців	10	12
	Усього	90	102

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни визначаються у балах, що виставляються згідно з критеріями оцінювання, затвердженими в ДДПУ, а саме за 100-бальною шкалою та національною п'ятибальною шкалою для екзаменів («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», «неприйнятно»)

За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

Оцінку «**відмінно**» (90-100 балів) заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання навчально-програмного матеріалу, вміння без похибок виконувати завдання, передбачені програмою, опанував основну й додаткову літературу, рекомендовану навчальною програмою, засвоїв значущі для майбутньої кваліфікації підвалини основних дисциплін, виявив

творчі здібності в усвідомленні, засвоєнні й застосуванні навчально-програмного матеріалу;

оцінку **«добре» (75-89 балів)** заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував ретельне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану навчальною програмою, показав систему засвоєних знань з дисципліни та здатність до їх самостійного поповнення й оновлення під час подальшої навчальної роботи й професійної діяльності;

оцінку **«задовільно» (60-74 бали)** заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання та майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою, але припустився помилок у відповіді на екзамені та під час виконання екзаменаційних завдань, хоча має необхідні знання для їх усунення під керівництвом викладача;

оцінку **«незадовільно» (26-59 балів)** виставляється здобувачу вищої освіти, який має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань, і не може продовжувати навчання без виконання додаткових завдань з відповідної дисципліни;

оцінку **«неприйнятно» (0-25 балів)** виставляється здобувачу вищої освіти, який не надав для перевірки потрібну кількість правильно виконаних завдань, пропустив без поважних причин значну кількість занять (більше ніж 50%), і не може продовжувати навчання без проходження повторного курсу навчання.

У разі отримання оцінки **«незадовільно»** здобувач має право на два перескладання: викладачу та комісії.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за лекції здійснюється за такими критеріями: присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у перебігу лекції.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичного заняття здійснюється за такими критеріями:

- під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття;
- під час тестування – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття;
- у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами й математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в процесі написання поточних, проміжних контрольних робіт здійснюється за правильні відповіді на всі питання роботи.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час контрольного заходу здійснюється за правильні відповіді на питання.

Оцінювання рефератів та презентацій за визначеними темами здійснюється відповідно до таких критеріїв:

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту, має бути ще не менше трьох джерел інформації);

- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на використану літературу та джерела;

- за наявність змістовних висновків;

- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

У разі виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи тієї форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена:

- за неповну відповідь;

- за кожную неправильну відповідь;

- за невчасне виконання завдання;

- за недостовірність поданої інформації;

- за недостатнє розкриття теми;

- за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточних контролів рівня знань здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання (у вигляді певної кількості отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до їхнього відома, виставляються в Журнал обліку роботи академічної групи та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Підведення підсумків поточної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється в період від останнього практичного та/або лабораторного заняття до дня консультації перед іспитом із цієї дисципліни, підставою чого є графік екзаменаційної сесії. На останньому аудиторному занятті викладач має оголосити здобувачам вищої освіти відкрито (за присутності академічної групи) накопичені ними бали поточного оцінювання за результатами навчання з навчальної дисципліни, отримані під час лекційних, практичних та/або лабораторних занять, та за виконану самостійну роботу.

Перед екзаменом згідно розкладу екзаменаційної сесії обов'язково проводиться консультація. Під час консультації викладач доводить до відома здобувачів, хто з них і з яких причин є не допущеним до екзамену; знайомить із

порядком проведення іспиту; відповідає на теоретичні чи практичні запитання здобувачів, пояснює певні теоретичні положення, аспекти їх практичного застосування.

Допуск до підсумкового контролю з навчальної дисципліни становить 60 балів, визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти для отримання позитивної оцінки «задовільно», крок шкали – 1. При цьому межа незадовільного навчання становить 59 балів.

Допуск здобувача вищої освіти до складання іспиту з певної дисципліни відбувається незалежно від результатів навчання з інших дисциплін.

Здобувачі вищої освіти, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

– звільнені від складання іспиту й отримати в результаті оцінювання **60-80 балів**, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;

– звільнені від складання іспиту й отримати в результаті оцінювання **81-100 балів**, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни,

– за відсутності пропусків занять з усіх предметів семестру без поважних причин (**до 10%**), але за обов'язкового надання в деканат виконаних самостійних завдань з відповідної дисципліни;

– допущені до складання іспиту (у деканат обов'язково надається аркуш відповіді здобувача).

Навчальна дисципліна оцінюється максимальною оцінкою у 100 балів.

Здобувач вищої освіти може підвищити оцінку, яку він отримав за результатами роботи в семестрі, під час складання екзамену в період сесії.

Якщо здобувач вищої освіти на екзамені отримав оцінку нижчу, ніж за результатами роботи в семестрі, у відомість обліку успішності виставляється підсумкова оцінка за результатами роботи в семестрі.

Результати семестрового контролю обов'язково оголошуються екзаменатором здобувачам після перевірки їхніх робіт (того ж дня) і заносяться у відомість обліку успішності та залікові книжки здобувачів, а письмові роботи передаються до деканату на зберігання.

У разі, якщо здобувач вищої освіти не з'явився в день складання екзамену, у відомість обліку успішності ставиться запис «не з'явився».

Здобувач, який протягом семестру не набрав 60 балів з навчальної дисципліни, вважається недопущеним до складання екзамену з цієї дисципліни, й у відомість обліку успішності ставиться запис «не допущений».

6. Засоби діагностики результатів навчання

Діагностика результатів навчання здобувачів вищої освіти під час іспиту відбувається за білетами, кожен з яких містить три завдання відповідно до робочої навчальної програми:

- перше – теоретичне питання;
- друге – тести закритої форми;
- третє – вирішення педагогічної задачі чи ситуації тощо.

Тематика, за якою складаються білети, наступна:

1. Поняття «гендер» і «стать». Гендер як культурна конструкція.
2. Основні терміни гендерної теорії
3. Гендерний компонент в системі освіти.
4. Предмет і завдання гендерної педагогіки, її понятійний апарат.
5. Народна педагогіка про виховання хлопчиків і дівчаток.
6. Історичні етапи розвитку гендерної педагогіки, їх зміст.
7. Актуальні проблеми гендерної педагогіки на сучасному етапі: роздільне навчання, проблема гендерної компетентності.
8. Гендерні дослідження у педагогіці.
9. Гендерна ідентичність та гендерна диференціація.
10. Гендерні відмінності.
11. Гендерні ролі та ідеали
12. Гендерні норми та стереотипи.
13. Теорії та механізми гендерної соціалізації.
14. Інститути гендерної соціалізації.
15. Гендерна соціалізація дошкільників.
16. Гендерний розвиток хлопчиків.
17. Гендерний розвиток дівчаток.
18. Гендерні відмінності хлопчиків і дівчаток.
19. Особливості ігрової діяльності та взаємостосунків.
20. Мета, завдання та зміст гендерного виховання.
21. Гендерний підхід у побудові предметно-розвивального середовища у ДНЗ.
22. Засоби гендерного виховання.
23. иМетоди гендерного виховання.
24. . Гендерний підхід до організації різних видів діяльності дошкільників.
25. Діагностика гендерного розвитку дошкільників.
26. Виховання майбутнього сім'янина.
27. Сучасні програми гендерного виховання дошкільників.
28. Аналіз певної програми з гендерного виховання дошкільників.
29. В лада, домінування, гендерні стереотипи у родинних взаєминах та поведінці батьків.
30. Значення батьківського фактору у процесі особистісного розвитку дитини.
31. Значення материнського фактору у процесі особистісного розвитку дитини.

32. Механізми гендерної ідентифікації. Роль моделей поведінки у найближчому оточенні дитини.

33. Гендерні стереотипи у поведінці батьків: як батьки оцінюють хлопчиків та дівчаток. Відмінності у покараннях та заохоченнях хлопчиків та дівчаток.

34. Гендерні стереотипи у дитячій літературі, використанні іграшок, організації ігрової діяльності, домашньої праці та їх подолання.

35. Шляхи та засоби підвищення гендерної обізнаності сучасних батьків у контексті оптимізації розвитку особистості дитини.

36. Співробітництво дошкільного закладу та родини у напрямку розв'язання завдань гендерної педагогіки.

37. Гендерний підхід до дошкільної освіти у підготовці майбутніх фахівців.

38. Виховання хлопчиків у сім'ї.

39. Виховання дівчаток у сім'ї.

40. Гендерні дослідження у психології.

41. Гендерний підхід до організації ігрового середовища у ДНЗ.

7. Рекомендована література

Основна

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ezavdnz.mcfr.ua/book?bid=37876>

2. Гендерний педагогічний альманах / за ред. О. Маруценка, О. Андрусик, Т. Дрожжиної. – Харків: Планета — Принт, 2018. — 68 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ua.boell.org/sites/default/files/gendernii-almanach.pdf>

3. Гендерний посібник – це збірник концептуальних принципів та практичних рекомендацій щодо інтегрування комплексного гендерного підходу у роботу ЦНАП. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://tsnap.ulead.org.ua/wp-content/uploads/2018/12/Gendernyj-posibnyk.pdf>

4. Кахіані Ю.В., Курінна С.М. та ін. Стежинки у Всесвіт: комплексна освітня програма для дітей раннього та перед дошкільного віку / Комплексна освітня програма для дітей раннього та перед дошкільного віку / автор. колектив; наук. керівник К.Л.Крутій. – Запоріжжя: ТОВ „ЛПС” ЛТД, 2020. – 244 с.

5. Програма розвитку дитини від народження до шести років «Я у Світі» / Аксьонова О. П. та ін. ; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488 с

6. Сучасні стратегії гендерної освіти в умовах євроінтеграції: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 10–11 вересня 2020 р. / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка ; за заг. ред. В. П. Кравця, О. М. Кікінежді. Тернопіль : ТНПУ, 2020. 288 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

http://tnpu.edu.ua/vyhovna%20robota/2020_final_Zbirnyk%20tez_Gender.pdf

7. Ціннісна складова соціалізації особистості дитини в умовах сьогодення: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. 23 квітня 2020 р., м. Дніпро, КЗВО «ДАНУ» ДОР» / Наук. ред. В. В. Сиченко, О. В. Ковшар, В. В. Шинкаренко, С. В. Майданенко. – Дніпро. – 278 с.

Допоміжна

1. Бойко О. Гендерна політика в Україні: здобутки та проблеми. Гендерні студії: навчання, дослідження та практика : матеріали II-ї Міжн. наук. конф. «Гендерні студії: навчання, дослідження та практика» та семінару для молодих дослідників «Гендерні студії: освіта, гендерна рівність, демократія, мир», 16–20 квіт. 2018 р. / за ред. О. В. Авраменка, Т. В. Лісової. Кропивницький : Видавництво «КОД», 2018. С. 136–138.

2. Гендерне виховання в ДНЗ. Найпоширеніші помилки вихователів і як їх уникати / Радоміцька Н. та ін. Київ, 2018. 144 с.

3. . Гендерний освітній експеримент: неможливе є можливим! Гендерний інформаційно - аналітичний центр «КРОНА» : офіційний сайт. URL: <https://cutt.ly/4fnnGZM> (дата звернення: 25.08.2022)

4. Камінська Н. Забезпечення гендерної рівності. Київ : КНТ, 2019

5. Кравець В. П. Психолого-педагогічні та психолого-педагогічні аспекти формування усвідомленого батьківства. Київ : Академія, 2018. 244 с.

6. Кононко О. Л. Психолого-педагогічні аспекти розвитку особистості в ранньому дитинстві : навчальний посібник Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 255 с.

7. Про впровадження принципів гендерної рівності в освіту : Наказ Міністерства освіти і науки України від 10 вер. 2009 р. № 839. Закон online : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/tfWNZlg> (дата звернення: 25.08.2022)

8. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018–2023 роки. 2018. 59 с. URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4> (дата звернення: 25.08.2022)

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://genderindetail.org.ua/> - Гендер в деталях
2. <https://www.pedrada.com.ua/> - Педрада. Портал освітян України
3. <https://vseosvita.ua/> - Всеосвіта.
4. <http://ukrdeti.com/> - Сайт для всіх, хто цікавиться проблематикою Дитинства, для теоретиків і практиків дошкільної освіти та студентів

9. Посилання на дистанційний курс

Сторінка курсу в Moodle :

<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=390>